

2022_Anul AGÂRBICEANU (XXI): mișcare nu numai politică, ci și culturală!

- Tribuna din Sibiu a fost suprimată? - stilu neaoș românesc!

- cel mai bine scris și mai matur cugetat?

La începutul sec. XX, presa avea o mare influență asupra tinerilor, fiind urmărită evoluția puținelor publicații românești.

În „Sămănătorul”, dispariția „Tribunei” de la Sibiu era semnalată de Ion Scurtu în „Cronica Săptămânală” (nr.16, din 20 aprilie 1903): «**Încetarea Tribunei.** Gazetele au surprins lumea bunilor Români cu o veste dureroasă: **Tribuna din Sibiu a fost suprimată** prin forța majoră a unor împrejurări politice vitrege. Douăzeci de ani în șir – o lungă vieață pentru o gazetă românească - **Tribuna a reprezentat** peste munți **o mișcare nu numai politică, ci și culturală.** În limitele posibilității, ea și-a împlinit cu vrednicie misiunea de propagatoare a culturii naționale și de răspînditoare a graiului românesc. Mai cu seamă și-a câștigat merite însemnate în viața literară a fraților de dincolo. La 1885 (n.r. corect: 1884), când d. Ion Slavici, excelentul nostru scriitor, a început s’o redacteze, **Tribuna se distinse** îndată ca un eveniment literar de-o deosebită importanță în Ardeal **prin stilu ei neaoș românesc, prin cultul inteligent al limbei vii a poporului și prin ortografia fonetică** – cari toate dovedeau o apropiere mare de mișcarea literară dela noi. Ca fost membru al „Junimei”, d. Slavici are meritul necontestat de-a fi deschis ideilor ei sănătoase drum larg în Ardeal, contribuind la înlăturarea latinismului în limbă și a etimologismului în ortografie.

El inaugură de asemenea **cultul folclorului în Tribuna**, care de atunci și pînă astăzi a publicat un prețios material folcloristic și studii însemnate asupra literaturii noastre populare. O glorie a muncii literare desfășurată de organul sibian este activitatea poetică a D-lui G. Coșbuc, care a debutat înția oară în coloanele Tribunei, unde și-a publicat ani de-a rîndul operele sale minunate, dovedind în chip strălucit puterea de creațiune artistică a sufletului românesc din Ardeal. Mai amintim ca un merit literar al „Tribunei” o serie întreagă de publicații românești și biblioteca populară editată de redactorii ei. Regretînd din inimă dispariția gazetei sibiene, ne mîngîie numai vestea ce ne-o aduce în ultimul ei număr, că în curînd un nou organ românesc cotidian va continua lupta binecuvîntată pentru păstrarea și ridicarea culturii românești în țara frumoasă a Carpaților».

Apariția poemului „**Legendă slavă**” a fost remarcată de istoricul Nicolae Iorga, acesta menționînd-o în „**Istoria literaturii românești II. În căutarea fondului**” (București, 1934): «una din cele mai frumoase balade care s-au scris în românește, cu minunate descrieri și graiuri duioase». În anul în care Agârbiceanu renunța la proza poetică, **Nicolae Iorga** publica un amplu articol în „Sămănătorul” nr. 18 (din 4 mai 1903): „**Cu prilejul dispariției Tribunei**”: «**Printr’o hotărîre a partidului național românesc din Ardeal și părțile vecine, pe care-l reprezintă în lupta zilnică prin presă, „Tribuna”, cea de la Sibiu, și-a încetat apariția după douăzeci și unul de ani de viață.** Dincolo de munți, acest fapt însemnat a îndreptat gîndurile spre un nou ziar, care să ducă mai departe opera de răspîndire și întreținere a sentimentului național, care era menirea „Tribunei”. Dincoace, s’au organizat manifestații ale tinerimii, care s’au terminat prin ciocniri de stradă cu forța publică, rău călăuzită față de demonstrații

cari nu prea aveau un scop înaintea lor și dintrii cari unii, mai desorientați, au crezut că aduc un serviciu neamului lor lovind în Români ca și dînșii, ce purtau uniforma țerii, și rupând de sus din balcoane o sabie pe care stă întipărită monograma suveranului. Ori-cum s'ar împărți greșelile și răspunderea între cei ce au dat acest urît spectacol, această amintire care ar trebui cât mai răpede uitată, nu e mai puțin adevărat că „**Tribuna**” merita să fie comemorată prin fapte mai frumoase și, iarăși, prin cuvinte mai pricepute și mai alese decât acelea, pe cât de ușoare, pe atât de exagerate, care s'au pronunțat la întrunirile de dăunăzi. Căci „**Tribuna**” și-a avut zile mari și folositoare în traiul său, zile care vor figura în istoria norocului și lipsei de noroc a milioanele care cu jertfe grele își păstrează românitătea înaintea celor ce voiesc să li-o smulgă. Când ziarul românesc din Sibiu și-a luat avântul, el se arăta, fără îndoială, cel mai bine scris și mai matur cugetat dintre toate câte ieșiau pentru poporul nostru. Cei mai buni și mai destoinici din tinerimea noastră ardeleană au pus umărul, nu pentru a-și crea o mănoasă carieră, nici pentru a-și deschide calea către o situație politică - motivele care îndeamnă pe cei mai mulți ziariști de la noi -, ci pentru că datoria lor îi chema la muncă, sărăcie și prigonire, în odăile, pe care nici un club nu le mobilase din banul contribuabililor, ale Tribunei. Multă vreme, până la procesul „**Memorandului**” și după această inimoasă înfățișare înaintea dușmanului secular, s'au scris în foaia aceasta **minunate articole de recunoaștere, cugetare și luptă: articole de acelea ardelenesti cu miez, fără podoabe ușoare de stil, pe care le pune la îndămnă ori-ce lectură, fără vorbe mari, care ascund goliciunea fondului, fără șirete prefaceri ale simțirii**. Acolo era luptă crâncenă și plină de răspunderi - la capăt stătea amenda ruinătoare și închisoarea care opria lucrul și ataca sănătatea; acolo nu era paradă, defilarea către înălțimile amețitoare ale parvenirii, supt ochiul de îndemn al patronului interesat. Graiul românesc lua supt condeiul acestor războinici altă viață: un graiu către țerani, preoți, dascăli, învățători, către fruntașii umili ai unui popor ce nu-și avea partea; cuvinte înțelese ori-cui, sintaxă vînjoasă; în toate spusele, simțul unei puteri mari pe care cel ce scrie caută s'o ție în frîu, dar care izbucnește într'o expresie zguduitoare, într'o comparație luminoasă, mergînd ca un fulger de suflet la suflet. Articolele bune au fost scrise și până la urmă în acest stil, cu toate că puterile scriitorilor nu mai erau cele de odinioară. **Partidul național alesese ca linie de conduită pasivitatea**. Cu toată cartea populară și plină de învățăminte a d-lui Brote, cei mai mulți dintre cetitorii acestei reviste nu vor fi lămuriți asupra înțelesului pasivității politice a Românilor de peste munți, și se pot mîngîia de altfel cu încredințarea că atîția mari politicieni ai regatului român împărtășesc, mai mult sau mai puțin, neștiința lor.

La întemeierea dualismului în monarhia vecină cu noi a Habsburgilor, la 1866-7, se unise, fără voia Romînilor și Sașilor, Ardealul, fost principat autonom din secolul al XVI-lea încoace și luat de Casa de Austria de la Turci, cari erau suzeranii țerii, abia la sfîrșitul veacului al XVII-lea, cu Ungaria, care căzuse prin moștenire aceleiași Case cu mai mult de un veac în urmă. Pentru ca nemulțămirea acestor două neamuri neungurești ale Ardealului, acelea care aveau numărul, bogăția, puterea de tot felul, să nu se poată da la iveală pe calea, deschisă prin Constituție a alegerilor, legea cea veche electorală, mai restrînsă de cât cea din Ungaria și destul de neclară pentru a putea fi tălmăcită după interesul puternicilor, fu lăsată în vigoare; guvernul represintantul națiunii dominante, putea să-și alcătuiască apoi circumscripțiile, cercurile electorale cum voia, potrivindu-le așa încît nemulțămii să nu poată birui, și, în sfîrșit, până mai dăunăzi cumpărătorul de voturi era stăpînul alegerilor în Ungaria și cine nu voia să-i primească banul și avea îndrăzneala să nu asculte de poruncile venite de sus, găsia în cale pușca jandarmului, care știe că **viața unui opincar de valah nu costă așa de mult. În astfel de împrejurări,**

Românii aveau datoria de cuviință de a lăsa să treacă vremile, apele furioase peste piatra, peste vechia marmură neclintită a neamului lor».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/actualitate/2021-anul-agarbiceanu-xxi-miscare-nu-numai-politica-ci-si-culturala-tribuna-din-sibiu-a-fost-suprimata-stilu-neaos-rominesc-cel-mai-bine-scris-si-mai-matur-cugetat-164536.html>

În: *Tribuna*, 22 mai 2022

2022_Anul AGÂRBICEANU (XXI): mișcare nu numai politică, ci și culturală!

- Tribuna din Sibiu a fost suprimată? - stilu neoaș românesc!

- cel mai bine scris și mai matur cugetat?

Tribuna din Sibiu a fost suprimată...!

Tribuna se distinse ... prin stilu ei neoaș românesc, prin cultul inteligent al limbei vii a poporului și prin ortografia fonetică ...

Cu prilejul dispariției Tribunei!

Printr'o hotărîre a partidului național românesc din Ardeal și părțile vecine, pe care-l reprezintă în lupta zilnică prin presă, „Tribuna”, cea de la Sibiu, și-a încetat apariția ...

ziarul românesc din Sibiu cel mai bine scris și mai matur cugetat dintre toate cîte ieșiau pentru poporul ...

articole de recunoaștere, cugetare și luptă: articole de acelea ardelenesti cu miez, fără podoabe ușoare de stil, ... fără vorbe mari, care ascund goliciunea fondului, fără șirete prefaceri ...

2022 pe urmele lui Ion Agârbiceanu 2022

Anul Agârbiceanu Anul tinerilor oțeliți!

șagunism - tribunism

La începutul sec. XX, presa avea o mare influență asupra tinerilor, fiind urmărită evoluția puținelor publicații românești.

În „Sămănătorul”, dispariția „Tribunei” de la Sibiu era semnalată de Ion Scurtu în „Cronica Săptămânală” (nr.16, din 20 aprilie 1903): «Încetarea Tribunei. Gazetele au surprins lumea bunilor Români cu o veste dureroasă: **Tribuna din Sibiu a fost suprimată** prin forța majoră a unor împrejurări politice vitrege. Douăzeci de ani în șir – o lungă vieță pentru o gazetă românească - **Tribuna a reprezentat peste munți o mișcare nu numai politică, ci și culturală**. În limitele posibilității, ea și-a împlinit cu vrednicie misiunea de propagatoare a culturii naționale și de răspînditoare a graiului românesc. Mai cu seamă și-a câștigat merite însemnate în viața literară a fraților de dincolo. La 1885 (n.r. corect: 1884), cînd d. Ion Slavici, excelentul nostru scriitor, a început s’o redacteze, **Tribuna se distinse** îndată ca un eveniment literar de-o deosebită importanță în Ardeal **prin stilu ei neoaș românesc, prin cultul inteligent al limbei vii a poporului și prin ortografia fonetică** – cari toate dovedeau o apropiere mare de mișcarea literară dela noi. Ca fost membru al „Junimei”, d. Slavici are meritul necontestat de-a fi deschis ideilor ei sănătoase drum larg în Ardeal, contribuind la înlăturarea latinismului în limbă și a etimologismului în ortografie.

El inaugură de asemenea **cultul folclorului în Tribuna**, care de atunci și pînă astăzi a publicat un prețios material folcloristic și studii însemnate asupra literaturii noastre populare. O glorie a muncii literare desfășurată de organul sibian este activitatea poetică a D-lui G. Coșbuc, care a debutat înția oară în coloanele Tribunei, unde și-a publicat ani de-a rîndul operele sale minunate, dovedind în chip strălucit puterea de creațiune artistică a sufletului românesc din Ardeal. Mai amintim ca un merit literar al „Tribunei” o serie întreagă de publicații românești și biblioteca populară editată de redactorii ei. Regretînd din inimă dispariția gazetei sibiene, ne mîngîie numai vestea ce ne-o aduce în ultimul ei număr, că în curînd un nou organ românesc cotidian va continua lupta binecuvîntată pentru păstrarea și ridicarea culturii românești în țara frumoasă a Carpaților».

Apariția poemului „**Legendă slavă**” a fost remarcată de istoricul Nicolae Iorga, acesta menționînd-o în „**Istoria literaturii românești II. În căutarea fondului**” (București, 1934): «una din cele mai frumoase balade care s-au scris în românește, cu minunate descrieri și graiuri duioase». În anul în care Agârbiceanu renunța la proza poetică, Nicolae Iorga publica un amplu articol în „**Sămănătorul**” nr. 18 (din 4 mai 1903): „**Cu prilejul dispariției Tribunei**”: «**Printr’o hotărîre a partidului național românesc din Ardeal și părțile vecine, pe care-l reprezintă în lupta zilnică prin presă, „Tribuna”, cea de la Sibiu, și-a încetat apariția după douăzeci și unul de ani de viață.** Dincolo de munți, acest fapt însemnat a îndreptat gîndurile spre un nou ziar, care să ducă mai departe opera de răspîndire și întreținere a sentimentului național, care era menirea „Tribunei”. Dincoace, s’au organizat manifestații ale tinerimii, care s’au terminat prin ciocniri de stradă cu forța publică, rău călăuzită față de demonstrații cari nu prea aveau un scop înaintea lor și dintri cari unii, mai desorientați, au crezut că aduc un serviciu neamului lor lovînd în Romîni ca și dînșii, ce purtau uniforma țerii, și rupănd de sus din balcoane o sabie pe care stă întipărită monograma suveranului. Ori-cum s’ar împărți greșelile și răspunderea între cei ce au dat acest urît spectacol, această amintire care ar trebui cît mai răpede uitată, nu e mai puțin adevărat că „Tribuna” merita să fie comemorată prin fapte mai frumoase și, iarăși, prin cuvinte mai pricepute și mai alese decît acelea, pe cît de ușoare, pe atît de exagerate, care s’au pronunțat la întrunirile de dăunăzi. Căci „Tribuna” și-a avut zile mari și folositoare în traiul său, zile care vor figura în istoria norocului și lipsei de noroc a milioanei care cu jertfe grele își păstrează romînitătea înaintea celor ce voiesc să li-o smulgă. Cînd ziarul românesc din Sibiu și-a luat avîntul, el se arăta, fără îndoială, cel mai bine scris și mai matur cugetat dintre toate cîte ieșiau pentru poporul nostru. Cei mai buni și mai destoinici din tinerimea noastră ardeleană au pus umărul, nu pentru a-și crea o mănoasă carieră, nici pentru a-și deschide calea către o situație politică - motivele care îndeamnă pe cei mai mulți ziariști de la noi -, ci pentru că datoria lor îi chema la muncă, sărăcie și prigonire, în odăile, pe care nici un club nu le mobilase din banul contribuabililor, ale Tribunei. Multă vreme, pînă la procesul „Memorandului” și după această inimoasă înfățișare înaintea dușmanului secular, s’au scris în foaia aceasta minunate articole de recunoaștere, cugetare și luptă: articole de acelea ardelenesti cu miez, fără podoabe ușoare de stil, pe care le pune la îndămină ori-ce lectură, fără vorbe mari, care ascund goliciunea fondului, fără șirete prefaceri ale simțirii. Acolo era luptă crîncenă și plină de răspunderi - la capăt stătea amenda ruinătoare și închisoarea care opria lucrul și ataca sănătatea; acolo nu era paradă, defilarea către înălțimile amețitoare ale parvenirii, supt ochiul de îndemn al patronului interesat. Graiul românesc lua supt condeiul acestor războinici altă viață: un graiu către țerani, preoți, dascăli, învățători, către frunțașii umili ai unui popor ce nu-și avea partea; cuvinte înțelese ori-cui, sintaxă vînjoasă; în toate

spusele, simțul unei puteri mari pe care cel ce scrie caută s'o ție în frîu, dar care izbucnește într'o expresie zguduitoare, într'o comparație luminoasă, mergînd ca un fulger de suflet la suflet. Articolele bune au fost scrise și până la urmă în acest stil, cu toate că puterile scriitorilor nu mai erau cele de odinioară. **Partidul național alesese ca linie de conduită pasivitatea.** Cu toată cartea populară și plină de învățăminte a d-lui Brote, cei mai mulți dintre cetitorii acestei reviste nu vor fi lămuriți asupra înțelesului pasivității politice a Romînilor de peste munți, și se pot mîngîia de altfel cu încredințarea că atîția mari politicieni ai regatului romîn împărtășesc, mai mult sau mai puțin, neștiința lor.

La întemeierea dualismului în monarhia vecină cu noi a Habsburgilor, la 1866-7, se unise, fără voia Romînilor și Sașilor, Ardealul, fost principat autonom din secolul al XVI-lea încoace și luat de Casa de Austria de la Turci, cari erau suzeranii țerii, abia la sfîrșitul veacului al XVII-lea, cu Ungaria, care căzuse prin moștenire aceleiași Case cu mai mult de un veac în urmă. Pentru ca nemulțămirea acestor două neamuri neungurești ale Ardealului, acelea care aveau numărul, bogăția, puterea de tot felul, să nu se poată da la iveală pe calea, deschisă prin Constituție a alegerilor, legea cea veche electorală, mai restrînsă de cît cea din Ungaria și destul de neclară pentru a putea fi tălmăcită după interesul puternicilor, fu lăsată în vigoare; guvernul represintantul națiunii dominante, putea să-și alcătuiască apoi circumscripțiile, cercurile electorale cum voia, potrivindu-le așa încît nemulțămii să nu poată birui, și, în sfîrșit, până mai dăunăzi cumpărătorul de voturi era stăpînul alegerilor în Ungaria și cine nu voia să-i primească banul și avea îndrăzneala să nu asculte de poruncile venite de sus, găsia în cale pușca jandarmului, care știe că **viața unui opincar de valah nu costă așa de mult.** În Ast-fel de împrejurări, Romîniile aveau datoria de cuviință de a lăsa să treacă vremile, apele furioase peste piatra, peste vechia marmură neclintită a neamului lor».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-agarbiceanu-xxi-miscare-nu-numai-politica-ci-si-culturala-tribuna-din-sibiu-a-fost-suprimata-stilu-neaos-rominesc-cel-mai-bine-scris-si-mai-matur-cugetat-164554.html>

The screenshot shows the Tribuna.ro website interface. At the top, the Tribuna logo is displayed with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". Below the logo is a navigation menu with categories: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main content area features the article title "2021-Anul Agârbiceanu (XXI): mișcare nu numai politică, ci și culturală! - Tribuna din Sibiu a fost suprimată? - stilu neaș romînesc! - cel mai bine scris și mai matur cugetat?". Below the title, it shows the date "23.05.2022 19:01", the number of views "472 vizualizari", and "0 comentarii". To the right of the article is a sidebar with a promotional image of a cup of coffee and a chocolate bar, with discount tags for "-10%" and "-11%".

În: *Tribuna*, 23 mai 2022